

و شکایات رسیدگی نمایند چون مفصل است یکسال طول خواهد کشید زیرا هر کدام که بخواهند بآن شکایات رسیدگی کنند چون مفصل است یک ماه معطل میشوند و نتیجه اش برای یکسال دیگر خواهد بود مضر شعبه میتواند نتیجه شکایات و شرح شکایات را و مذاکراتی که در این باب شده است مرتب کند و بمجلس تقدیم نمایند تا اینکه تمام نمایندگان از روی آن زمینه رسیدگی کنند نه تمام دوسیه را همان اندازه که راجع بشکایات است مرتب کرده بمجلس پیشنهاد کنند تا طبع و توزیع شود و اگر نمایندگان بخواهند بشعبه رجوع کنند عقیده من این است که هیچ وقت ممکن نباشد .

رئیس - گمان میکنم اگر مقصود آقایان تمام نوشتجات نباشد یعنی اساس مطلب باشد آن نوشتجاتی که اصل مطلب حساب میشود و آن را بخواهند طبع و توزیع کنند مطلب صحیحی است و باید همینطور هم بشود حالا بسته بنظر آقایان است .

آقای شیخ محمدحسن گروسی -

عرض میکنم این فتح بابی میشود در باب هر جور شکایاتی که در خصوص انتخابات بشود تقاضا کنند که شکایات و اعتبار نامهارا بیاورند در مجلس علناً خوانده شود - در شکایات چه بسا الفاظ نا متناسب و رکیک باشد که کسان دیگر از تماشاچیان و غیره حق دیدن آنرا ندارند و این مخصوص است با آقایان و کلاه و کلاه مانعی ندارند که هر یک بخواهند بروند بشعبه هم رجوع رسیدگی که ممکن است بکنند

حاج شیخ اسدالله - شکایات طهران راجع بانخابات یک مطلبی نیست که الفاظ رکیکی داشته باشد و یا یک مطلب سری نیست که مخفی باشد برای اینکه مذاکراتی که راجع به صحت و سقم انتخابات میکنند باید علنی باشد و تمام ملت مستحضر بشوند از جریان انتخابات هر نقطه نسبت بسوء انتخابات یا حسن انتخابات بنده عرض میکنم مانعی ندارد که آن صورت شکایاتی که راجع باین انتخابات بشعبه رسیده و تحقیقاتی که شعبه از بعضی اشخاص کرده خلاصه اش را بنویسند حالا باز بنده عرض میکنم باید بهمان ترتیب شکایاتی که رسیده است راجع بصحت و سقم انتخابات طبع و توزیع کنند و بدست نمایندگان بدهند بطور فهرست نه اینکه تمام شکایات را شرح بدهند و آن دوسیه مفصلی را که از نظمی رسیده است بنویسند تا اینکه نمایندگان عقیده خود را اظهار کنند و الا اگر بخواهند رجوع بشعبه بکنند هیچوقت نتیجه گرفته نمیشود .

شاهزاده سلیمان میرزا اولاً باید آقای حاج شیخ اسدالله نظر داشته باشند که همانطور که یک نفر وکیل حق امتناع دارد ه نفر وکیل هم همان حق را دارد اعضا شعبه هم وقتی که شکایات متضاد دیدند و کاغذی امروز میرسد که فردا ضد آن میاید و با همان خط و مهر تکذیب میکنند تکلیف خودشان را ندانستند که در موضوع شکایات رأی دهند این بود که از رأی برد یا قبول امتناع کردند اما در موضوع شکایات و کاغذها آن دوسیه که در روی میز دیده است تمام محتوی است در یک نلث از شکایات اگر بخواهند تمام شکایات را طبع کنند یک کتاب مفصل میشود اگر خلاصه را بخواهند ممکن است طبع شود ولی

بعقیده بنده از خلاصه آن چیزی بدست آقایان نمیآید و یک چیزی نمیشود که آقایان اطلاع کاملی از آن پیدا کنند و اگر بطوری که آقای شریعتمدار اظهار داشتند خلاصه آن را بنده بخواهم و بگویم فلانکس فلان استشهاد را بایست مهر آورده یا فلان گفت در فلان منزل فلان اتفاق افتاده این نتیجه ندارد و چیزی نمیشود که کافی باشد اگر بنده که مخبر هستم در جلسه آتیه تمام شکایات و راپورت ها را بخوانم باید پشت میز خطابه ایستاده از اول تا آخر مجلس مشغول بخواندن شکایات و نوشتجات باشم با این وصف هر طور اکثریت مجلس تصویب کند هیچ مغالفتی در آن نیست ولی باز هم عرض میکنم اگر مقصود خلاصه شکایات و نوشتجات باشد ممکن است ولی گمان نمیکنم بتوانم از آن خلاصه چیزی استنباط کرده و اظهار رد یا قبول بکنم

شریعتمدار - آنچه شاهزاده سلیمان میرزا میفرمایند گمان نمیکنم راجع بر رأی باشد و برای اینکه آقایان نمایندگان بتوانند از روی تحقیق رسیدگی کنند و رأی بفساد و صحت بدهند حالا یک ترتیبی چون خود بنده در شعبه بوده ام ممکن است بفرمائید سه چهار فقره از شکایات را که بشعبه رسیده و اصول شکایات است زلانی نبوده و به آقایان نمایندگان توزیع نمایند که بتوانند از روی همان شکایات رأی بدهند و الا چیزی را که خودمان نمیدانیم چطور میتوانیم رأی بگیریم و گمان میکنم هیچ مانعی نداشته باشم

شاهزاده سلیمان میرزا - اگر مقصود همان چهار پنج فقره شکایاتی است که رسیده است ممکن است طبع و توزیع نمود و الا چنانچه عرض کردم قرائت تمام آن شکایات جز تضييع وقت مجلس نتیجه دیگری ندارد

شریعتمدار - عرض بنده همان فقره شکایاتی است که راجع بانخابات آقای حاج آقا رسیده و ممکن است طبع و توزیع نمایند

ناصر الاسلام - این تقاضایی که آقا کردند که منحصر کرده اند شکایات را بچند نوشته که رسیده است با مضای یک هده بنده تحقیقا میدانم که از خواندن آن نوشتجات ذره بر معلومات نمایندگان افزوده و کسر نمیشود و اگر مجلس مراعات حفظ نزاکت را نمیکند و مایل دارد بعضی چیزها را کشف کند بنده تقاضا میکنم آنچه راپورت از نظمی و غیره و غیره راجع بانخابات تهران رسیده در مجلس خوانده شود آنوقت مطلب بر آنها مکشوف خواهد شد و الا از این اوراق چیزی بر معلومات آقایان افزوده نخواهد شد

رئیس - هر قدر در اینخصوص امروز مذاکره شود گمان میکنم نتیجه ندارد و پس از مذاکره منجر به رأی خواهد شد و برای اخذ رأی عده کافی نیست و فقط ۵۰ نفر هستند خوب است قناعت کنیم بهمان ترتیب که آقای شریعتمدار تقاضا کردند و همان ۴ پنج شکایات را که بایشان تقاضا کرده اند و جزء اصول شکایات میدانند و مخبر هم قبول کرده اند طبع و توزیع کنند و الا عده کافی نیست و مذاکره در اینخصوص نتیجه ندارد .

شاهزاده سلیمان میرزا - بنده میتوانم هم پیشنهاد آقای شریعتمدار را و هم تقاضای آقای ناصر الاسلام را قبول کنم باین معنی که چهار پنج فقره شکایات را طبع و توزیع نموده و بقیه راپورتها

که از نظمی و غیره رسیده در پشت میز خطابه بخواهم خواند

رئیس - اگر مخالف نباشید جلسه آتیه را بروز یکشنبه موکول نمائیم و دستور هم بخوانند بقیه اعتبار نامه ها و اگر وقت باشد انتخاب کمیسیون ها مجلس یکساعت از شب گذشته ختم شد

صورت مشروح مذاکرات روز یکشنبه غره شهر ربیع الاول ۱۳۳۳

مجلس دو ساعت و نیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای موتمن الملک تشکیل و صورت مجلس روز ۲۶ قرائت شد

غائبین جلسه قبل بدون اجازه : آقای حاج امام جمعه خوئی - حاج سید اسدالله قزوینی - صدرالممالک با اجازه : آقای حاج سید نصرالله - دکتر اسمعیل خان

رئیس - در صورت مجلس مغالفتی نیست؟ (اظهاری نشد) معارضی نیست؟ صورت مجلس تصویب شد کاری که برای امروز مانده بود رسیدگی با اعتبار نامه آقای حاجی آقا است

شاهزاده سلیمان میرزا - قبل از شروع بخواندن دوسیه بنده میخواهم دو کلمه به عرض آقایان برسانم

بخوبی مسبوق هستند که وظیفه مخبر مدافعه از رای شعبه است و چنانچه قبلاً هم خدمت آقایان در جلسه گذشته عرض کردم فقط دوسیه که موجود است خوانده خواهد شد و البته اجازه خواهند فرمود خوانده شود دوسیه های نظمی تقریباً سه هزار ورق است و خواندنش جز اتلاف وقت مجلس هیچ فایده ندارد چنانچه شعبه هم در راپورت خود اسمی از آنها نبرده در دوسیه به چه وجه در اعتبار نامه های حاج آقا اشکالی نیست و مطابق ماده صحت جریان انتخابات و اعتبار نامه ایشان را تصدیق میکنند بعد از آنکه شعبه شروع بر رسیدگی نمود اول کاغذیکه بشعبه رسید کاغذ محتشم الذاکرین است که آن هم طبع و توزیع شده و نزد آقایان است که محتاج بخواندن من نیست بعد از آن شعبه شروع بر رسیدگی نمود و سؤالاتی از محتشم الذاکرین نمود که در اینجا نوشته شده و در آخر هر سؤالی جواب هم نوشته شده که طبع شده و در خدمت همه آقایان هست بنده شروع میکنم بخواندن سؤالاتی که از محتشم الذاکرین در شعبه شده آن روز اول که تشریف آوردند این سؤالات را کردیم جوابها را نوشته و صورت سؤال و جواب این است که مرض آقایان برسد

صورت سؤال و جواب بهضمون ذیل قرائت شد
سؤالات از آقای محتشم الذاکرین در شعبه چهارم راجع بکاغذی که در باب شکایت از انتخاب آقای حاج آقا شیرازی نوشته اند و بهر ایشان و چند نفر دیگر است و عبارت کاغذ این است :
گویا این مسئله را غالب اهل این شهر دانسته اند که در ایام انتخاب حاج آقای شیرازی در منزل جناب آقا میرزا هاشم کمیسیون تشکیل داده بود باسم کمیسیون انتخابات و اشخاص بانفوذ را غالباً در آنجا حاضر نموده و بدادن پول و قسم و غیره از آنها تحصیل رأی مینمودند نظر باطلانی که از

طرف وزارت جلیله داده شده بود و صریح قانون انتخابات و آنها نیز به تطبیع و دسته بندی تحصیل شود بی اعتبار خواهد بود لذا ما امضاء کنندگان مشارالیه را وکیل قانونی خود نمایانیم و برای اثبات اظهارات خود (در مقام حاجت حاضریم) سؤال - همانطور که خدمت آقا عرض کردم در این ورقه چند چیز نوشته شده اول کمیسیون در خانه میرزا هاشم تشکیل شده واشخاص با نفوذی در آنجا اجتماع میکردند آیا میتوانی آن اشخاص را معین و ترتیب جلسات را بگوئی که بچه ترتیب بود و چه اشخاصی بودند

جواب - اشخاص با نفوذ که شبها جلساتی داشته مصطفی خان پسر قوام الدوله
جلال الملک - مفاخر الملک - صدر الملک هینکی آقای احتشام الاسلامی مشیرالواظین از این قبیل (چون هر چه گفته نوشته این صدر الملک هینکی بعد معلوم شد صدر الملک نبوده)

سؤال - خود سرکار هم بودید جواب - بلی - سؤال چه مذاکراتی آنجا شد

جواب - چند مجلس گفته ام آنجا تشکیل دادند و از ما خواهش کردند که اشخاصی را که میشناسید و در منزل خودمان هستند با خودتان هم رای و هم عقیده کنید برای انتخابات و مانع از آن نشوید نفر الی صد و پنجاه نفر در مجلس کفران نشان نطقی که آقای حاج آقا شیرازی میفرمودند در آن مجلس که بیاید اتحاد کنید و یکی بشوید برای انتخاب و کلاه و کسانیکه می شناسید تدبیران را استقلال خواهان را انتخاب کنید بعد از آن مجلس که ما خواستیم بیرون بیاییم بعضی کاندید ها بنا دادند گفتند این کاندید را حاجی آقا شیرازی داده سؤال - این صورت کاندید را کی می داد - جواب - بنده نمی شناسم سؤال - آیا بدانان پول و قسم و غیره تحصیل رای مینمودند جواب بعد جناب حاج آقا بنده را ملاقات کردند گفتند شنیدم شما شخص فعال کاری هستید در محله دروازه قزوین خواهش دارم یک مجلس کفران تشکیل بدهید ما خیال آمدن آن مجلس داریم برای بعضی مذاکرات در منزل میرزا محمد خان کرمانی مجلس کفران تشکیل دادیم که جمعیت آن مجلس از هزار نفر متجاوز بود جناب حاج آقا تشریف آوردند و بعد مردم را بزبانهای لین نرم کردند و بعد قسم دادند مردم را که همه کاندیدها که من دادم شما از روی آن کاندیدها وکیل انتخاب کنید بعد از آن که رفتند بیرون یک کاندیدانی بنده دادند که اسم مبارک خودشان اول از همه نوشته شده بوده و وعده داد بما که برای شما پولی خواهم فرستاد هفتاد و پنج تومان بتوسط مصدق دفتر فرستادند برای خرج آن شب مجلس بعد بنده این قضیه را کشیدم گفتم من دیگر باشا همراه نیستم تا آنجا همراه بودم و دیگر با شما همراه نیستم - سؤال - آن هفتاد و پنج تومان بکی برسید؟

جواب - پنج شش نفر بودیم که مخارج جزئی کرده بودند اما این پول را فرستادند آنها هم تقسیم کردند

سؤال - اسامی آن پنج شش نفر را بفرمائید

جواب - ظاهر آقای مصدق دفتر قدری را تقسیم کردند مابقی را خودشان بردند

سؤال - صورت کاندیدانی که دادند نظرتان است که بخطر کی و بچه اسم بود؟

جواب - نمایانم خط کی بود اسامی بعضی از آنها صدر الملک یا صدر الملک و مصطفی خان و چند نفر دیگر که نظرم هست

سؤال - تمام دلیلی که برای تطبیع و دسته بندی داشته بندی دارند همین فرمایشات است؟

جواب - بلی عریض بنده همین است

سؤال - چه سندی بر صدق این مطالب دارید؟

جواب - ممکن است که سی چهل پنجاه نفر از دروازه قزوین بیایم که شهادت بدهند

سؤال - در این کاغذ چند مهر است صاحبان این مهر هارا میشناسید؟

جواب - بلی میشناسم

سؤال توضیح بدهید

جواب - یکی آقا شیخ حسین مازندرانی - آقا سید ابوالقاسم ملقب بمصدق العلماء ابوالقاسم العسینی سیدی است صرف ابوالقاسم العسینی دیگری سیدی است روضه خوان و سایرین را میشناسم اگر خواستید حاضرشان میکنم

سؤال - امضای فرانسه خط کیست؟

جواب نمایانم

سؤال - کاندیدانی که آقای حاج آقا قسم دادند که اسمشان را بنویسند اسم ایشان را نوشتند یا خیر؟

جواب - بلی چاره نداشتند و نوشتند

سؤال - بچه طریق تعیین می کنید که اسم حاج آقارا نوشته و از کجا تفتیش کردید که اسم ایشان بود و اسم دیگری نبود؟

جواب - روزها می آمدند در بنده منزل از بنده تحقیق میکردند کی را بنویسم و مشورت میکردند و هم رای میشدیم و مینوشتیم یکمده اشخاصی را که کاندید ایشانرا نشان میدادند که ما نوشتیم

سؤال - تمام وسایل تهدید و تطبیع و دسته بندی که در کاغذ نوشته شده منحصراً همان هفتاد و پنج تومان است که خبردار رسیده یا خیر؟

جواب - در خارج هم مصطفی خان پسر قوام الدوله یک پولی برای حاج آقا فرستاد اجلال الملک هم پولی برای ایشان فرستاد

سؤال - مبلغ آنرا میدانید؟

جواب - خیر نمایانم

سؤال - میدانید بتوسط کی فرستاده شد؟

جواب - از این پول میدانید بکسی داده شده باشد؟

جواب - خیر نمایانم

مخبر - این سؤالاتی است که یک روز از ایشان شد بعد خواستند یک استشهادی تمام کنند و بیایند

اظهار کنند و صورت استشهاد همان است که نوشته اش خدمت آقایان است و آنروز گویا چهارشنبه دوازدهم صفر بود

سؤالاتی از ایشان شده که بعرض میرسد

صورت سؤال و جواب محتشم الذاکرین

سؤال - در باب اظهار کتبی شما راجع بانقلاب آقای حاج آقا آبا سندی دارید یا خیر؟

جواب - استشهادی حاضر است که ملاحظه میفرمائید و اگر اجازه بدهید اهل محل برای شهادت حاضرند (استشهاد در شعبه قرائت شد)

سؤال از محتشم الذاکرین - آیا سند دیگری هم برای اثبات ادعای خود دارید یا خیر؟ اگر سند دیگری هم دارید برای عصر شنبه یا زدهم شهر حال سه ساعت بغروب بشعبه حاضر و ارائه دهید

جواب - بواسطه ضیق وقت نتوانستم این استشهاد را تکمیل کنم و ممکن است تا عصر شنبه استشهاد دیگری در شعبه حاضر نمایم

بعد بنا شد عصر شنبه بشعبه حاضر شوند و ایشان حاضر نشدند و ما فرستادیم ایشان را بخواهیم استنطاق ایشان اینجا خاتمه پیدا کرد بعد راجع میشود به مسئله مدیر الذاکرین کاغذ مدیر الذاکرین هم که تطبیع شده و در خدمت آقایان هست و محتاج بخواندن نیست ولی سؤالاتی که از ایشان بعرض آقایان می رسانم

(سؤال و جواب با آقای مدیر الذاکرین)

سؤال از آقای مدیر الذاکرین - چون شما بموجب کاغذ خودتان که راجع بشکایت از انتخاب آقای حاجی آقای شیرازی نوشته اید تمهید بانبات شکایات خودتان نمودید لهذا چون وقت برای شبهه مضیق است و باید تکلیف معلوم شود شما اطلاع داده میشود که باید نهایت تا روز شنبه (۱۵ صفر) آنچه راجع به تمهیدات خودتان است به شعبه اطلاع دهید

جواب در شرح ما در اثبات هر امری جز شهادت شهود و استشهاد چیز دیگری نیست بنده آن روز عرض کردم چند روزی بنده مهلت بدهند تا در این موضوع استشهاد تمام کنم نوشته است بنده ناتمام است یک اندازه موجود است اگر همین اندازه کفایت میکند تقدیم میکنم و الا باشد تا روز شنبه

مدیر الذاکرین - شعبه بطوریکه اظهار فرمودید لازم است استشهاد خود را تکمیل و روز شنبه (۱۵) دو ساعت قبل از غروب بشعبه تشریف بیاورید تا مذاقه بعمل آید

مخبر - و چون ادعا کرد بموجب سند ثابت کند شعبه ایشانرا خواست و نهایتاً سؤالاتی از ایشان است که قرائت میشود

(صورت سؤال و جواب مدیر الذاکرین)

سؤال شعبه چهارم از مدیر الذاکرین در موضوع کاغذی که راجع به شکایت از انتخاب آقای حاج آقا شیرازی نوشته اند عبارت کاغذ ایشان این است (برای اداه تکلیف خاطر آقایان را مستحضر میدارم که انتخاب جناب حاج آقای شیرازی بدسیسه و تطبیع صورت گرفته و چون این بنده در موقع جریان امور انتخابات طهران داخل بوده ام از دسیس و تطبیعات ایشان اطلاعات شخصی داشته و حتی مبلغی

هم بتوسط بعضی از آقایان بمصرف رسانده در صورت لزوم برای حضور در مجلس محترم و اظهار و اثبات هرایش خود حاضر)

سؤال - در باب این مطالبی که نوشته اید تفصیل چیست

جواب - هیچ چیز از برای اثبات هرایش خودم بهتر از نوشته و خط خود آقای حاج آقای شیرازی چیزی نیست که خودشان مرقوم فرموده اند که وکالت و کلای طهران بدسیسه کاری و تطبیعات شده و این وکالت ضعیف نیست و این نوشته فعلاً بخطر و مهر خودشان بهلوی جناب آقای سید حسین مشیرالواظین موجود است مجلس مقدس از ایشان بخواهید تا ارائه بدهند راجع بکلمه تطبیعات که در هریضه خود عرضه داشته ام در کلوب که نزدیک خانه آقای آقا میرزا هاشم بود آقای حاج آقای شیرازی از بنده خواستند که آقایان ذاکرین راجع آوری کنم برای قبول کردن کاندیدانی که ایشان میدهند خدمت ایشان عرضه داشتم که از من بر نمی آید این کار بعضی معاذیر دارم که نمی توانم عرضه بدارم بجنابعالی گفتند پس بشیرالواظین بگوئی مشیرالواظین که از بنده خواستند که آقایان ذاکرین را جمع آوری کنم آقای مشیرالواظین که عرض کردم من آدمی هستم هیال بار خودتان می دانید دخل کم و خرج زیاد اینکار خرج ندارد بنده قوه ندارم بمقدورموندن مخارج جمع آوری آقایان را آقای حاج آقا شما می رسانند بنده هم آقایان را جمع آوری کردم چهار مجلس دو مجلس در خانه آقا سید عبدالعسین ماک الحقیقین هفت تقریباً خرج این دو مجلس بانزده تومان و خوردگی شد یک مجلس هم خانه آقا سیدعلی اکبر اعتقاد یک مجلس هم منزل خود حقیر خرج آن دو مجلس بانزده تومان و خورده بیشتر نشد نصف این پول را بدست مبارک خودشان مرحمت فرمودند به بنده و نصف دیگر را بتوسط آقا سید احمد معروف بیتیم اگر آقایان چند روزی بنده مهلت بدهند حاضر است استشهادی بخطر و مهر آقایانیکه در آن مجلس حاضر بودند در مجلس مقدس شورای ملی حضور محترم آقایان و کلای عظام ارائه بدهم که عریض این بنده صدق بوده است در کلوب که بنده میفرمتم آنجا از بعضی می شنیدم که مصطفی خان پسر قوام الدوله یک اسکناس هزار تومانی داده برده خورد کرده و آورده اند چهار صد تومان ایشان داده اند می گفتند باز امیر اسدالله خان پسر سهام الدوله عرب و جمعی دیگر می گفتند که آنها هم پول دادند مگر خود آقای حاج آقای شیرازی به بنده میفرمودند که من مصطفی خان را برای کاندیدها بهتر از آقای مؤتمن الملک میدانم بجهت اینکه ایشان چندین زبان در فرق تکمیل کرده و خیلی در این رشته کار کرده اند

سؤال - در باب این چهار صد تومان که میفرمائید آقای مصطفی خان داده اند آیا می توانی سندی بر صحت آن بدست بیاورید که بکسی داده اند و برای چه داده اند

جواب - نمایانم خلاف عرض کنم

سؤال - آیا اسامی آن کاندیدها ها که میگوئید آقای حاج آقا مبل داشتند نوشته شود میدانید یا خیر؟

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

صفر ۱۷

جواب - مصطفی خان امیر اسدالله خان آقای صدر الملک آقای محتشم السلطنه - آقای احتشام السلطنه مهلتها نظرم هست

سؤال - خودشان را هم اظهار میکردند - بلی خودشانرا اصیل میدانستند

سؤال - تاریخ کاغذ حاجی آقا که شما میگوئید دیده اید قبل از اتمام انتخابات بود یا بعد

جواب - بعد از انتخابات بود و نوشته خودشان معلوم میکنم و بنده این هریضه را که بمجلس مقدس عرض کرده ام در حین انتخابات میخواستم به وکلای انجمن بدهم جمعی از آقایان مانع شدند

سؤال آقایانی که مانع شدند کی بودند - آقای آقا سید علاءالدین - آقای طباطبائی

مخبر - چون مدیر الذاکرین در اینجا اظهار میکنند بنده مشیرالواظین است شبه مشیرالواظین را احضار نمود و سؤالاتی از ایشان نمود که فیثا عرض میشود

(سؤال از مشیرالواظین)

مدیر الذاکرین شکایتی راجع بانقلاب آقای حاج آقای شیرازی اظهار کرده بودند و مدعی اثبات شده بودند از آنچه اظهار کرده اند که کاغذی بخطر و مهر خود آقای حاج آقا نزد شما است که از آن کاغذ مطالبی مفهوم میشود آیا چنین کاغذی در نزد جنابعالی هست یا خیر و اطلاعاتی در این موضوع اگر دارید اظهار نمائید

جواب - اظهار جناب مدیر الذاکرین راجع بموضوع نوشته چندین بی اساس نیست ولی بموجب اظهارات شفاهی شعبه محترم خود را مجبور از اظهار عقیده و شهادت میدانم

سؤال - بر حسب تقریر مدیر الذاکرین این نوشته نزد جنابعالی هست یا نیست

جواب - همان جواب اول را تجدید نمودند (مشیرالواظین)

سؤال - مقصود شما از اظهارات شفاهی شعبه چیست

جواب - چون شعبه محترم در جواب سؤال من در اجبار اظهار اطلاع یا عدم اجبار فرمودند که مجبور نیستند باظهار اطلاعات خود لدا جواب فوق را عرض کردم

سؤال - آقای مدیر الذاکرین اظهار داشته اند که آقای حاج آقا بتوسط شما اجتماع ذاکرین را خواستار شده اند تفصیل چیست اطلاعات خودتان را بیان فرمائید

جواب - مقدمه یک سؤال از شعبه محترمه میکنم و آن اینست که بیان فرمائید حدود و اختیارات فرق سیاسی برای جلب اکثریت پارلمانی در ممالک مشروطه تا چقدر است آیا بکفره سیاسی کمیخواهد زمام دار امور جمهور شود حت دارد که در موقع انتخابات از صندوق فرقه برای مصارف جمع آوری فرقه خرجی کند یا نه این جواب را بیان فرمائید تا اطلاعات را بگویم

جواب - بر ترتیب داخلی فرق سیاسی راجع بمقررات مطالعه خود حزب و فرقه است ولیکن مقررات فوق مادامیکه موجب اختلال مواد نظامنامه انتخابات

معمولی حاله نشود مضر بانقلاب منتخب نخواهد بود اما در صورتیکه موجب اختلال یکی از مواد نظامنامه بشود و قانوناً ثابت شود لابد منتخب امر و در خواهد بود من جمله از آن مواد که ما در مذاکره وجود و عدم هستیم نسبت باین منتخب محترم بدسیسه و تطبیع است مطابق ماده ۴۷

جواب - بنا بر این جناب مدیر اهرام در این موضوع تکذیب نمیکنم برای اینکه هم خود ایشان وهم جمع کثیری از سلسله جلیله ذاکرین خصوصاً اشخاصی که در آن چند مجلس حضور داشتند از اعضاء رسمی فرقه بوده و آن مجالس هم از قبیل تشکیلات فرقه ایست و ممکن است جناب مدیر مذکور نبوده اند و یا سابق نبوده اند که این مجالس فرقه ایست بنا بر این نه جناب مدیر در اظهارات خود مقصر و نه انتخاب آقای حاجی آقا بدسیسه و تطبیع بوده است

مخبر - بعد روز شنبه آقای مدیر الذاکرین آمدند و کاغذی باین دو فرقه استشهاد که ملاحظه میفرمائید که اظهار آن همان مهرهای دیگران ولی مطلب همان است که دیده اید و کاغذشان این است که قرائت میشود خاطر مبارک هم آقایان را مستحضر میدارم از فرار اطلاعات کاملاً که حاصل شد چند نفر معرض که نیت و اعمال آنها بر احدی پوشیده نیست در صداند که کلابه با مهار جمعی تهیه نموده که شاید آن وسیله در مقابل عریض حقه بنده آلت دفاعی در دست داشته باشد و ممکن است آن کلابه با مهرهای درب مسجد شاه و محلهای دیگر که برای این نوع تشبیهات موجود شده رسیده باشد قبلاً لازم است که خاطر مبارک اولیای امور را متوجه باین مسئله که مسبوق باشند که باین آنتریک ها حقوق حقه ملی را که شما اولیای امور حافظ و نگاهبان آن میباشید نبایستی بدسیسه و تیرنگ سازی بامال اغراض شخصی بشوید و محض اطلاع عرض شد تا در موقع لزوم هم معرفی از آن اشخاص میشود (مدیر الذاکرین)

مخبر - بعد از این کاغذ و دو طغراف استشهاد که عرض شد شعبه مدیر الذاکرین را احضار نموده و این سؤالات از ایشان شد

صورت سؤال و جواب از مدیر الذاکرین بتاریخ ۱۶ صفر ۱۳۲۳

مدیر الذاکرین حاضر شدند و طغراف استشهاد راجع بشکایت از سره جریان انتخاب آقای حاج آقا ارائه دادند و از ایشان سؤال شد که دیگر غیر از اینها هم سندی دارند یا خیر؟

جواب - بنده شخصی هستم مسلمان تمام تکالیف زندگانی من در تحت حکم اسلامی بعمدالله شما ملت محترم هم همینطور مسلمان و مطیع مقررات اسلامی شرع انور از برای اثبات ادعا مدلی معین فرمودند این شهودیکه در این ورقه عقاب خودشان را معین کرده اند از برای اثبات اقامه دعوی خودم حاضر نمودم تا هیئت محترم این شهود را مقبول - الشهاده میدانند یا مردد الشهاده تصریحاً جواب این بنده را بفرمائید تا اگر توضیحاتی باشد عرض کنم آقای مخبر الملک - آقای ابوالعالم - آقای آقا سید علی اکبر - اعتقاد الذاکرین - آقای میرزا ابوالقاسم طباطبائی - حیدر خان فراشیاشی دارالشورای ملی - اکبر خان یامناری و بعضی آقایان که در این ورقه ذکر کرده اند

این آقایان را بخواهید تا حضوراً آنچه میدانند
مجلس بتاریخ ۱۶ مهرماه ۱۳۲۷ (صورت سؤال و جواب از حیدر خان فرشباشی
مجلس بتاریخ ۱۶ مهرماه ۱۳۲۷)

سؤال - شما هیچ میدانید که آقا سید هاشم
از کی و کجا پول گرفت جزئیات آن را می دانید
یاخیر ؟
جواب - آقا سید هاشم از چند نفر پول گرفت
ابتدائی که او پول گرفت اطلاع نداشتم و الان می
گذاشتم بگریه و هیبت ما را بدنام کند بعد که فهمیدیم
کناره گردیدیم از میر اسدالله خان گرفته از مصدق السلطنه
از صدرالملک هزار و دروست تومان از کلوب خانه
آقای میرزا هاشم که مؤسس آن آقای حاج آقای
شیرازی مشیرالواعظین اجلال الملک صدرالملک شیرازی
و ذاکرین و طلاب مدرسه و غیره بودند سید هاشم
برای خرج انتخابات گرفت مگر این کافندی است
که مدیرالذکرین نوشته است که نتوانسته ام حاضر
شوم و هنر خواسته وقتی که شعبه مشغول خواندن آن
کافند ما بود و تحقیقات میکرد خود حاج آقا
یک کافندی نوشته اند بعضی رئیس و یک کافند
دیگری هم ضمیمه آن بود و آورده بودند که فرستاده
شد بشعبه یعنی بتوسط خودشان آوردند بشعبه در
شعبه هم خیلی گفتگو شد و چون هر کس حق دارد
از خودش دفاع کند این کافند را بعنوان لایحه
دفاعیه از ایشان پذیرفته و بنابراین بنده هم عنوان
میخواهم کافندی که ایشان خدمت رئیس عرضه داشته
این است .

مقام منبع ریاست مجلس شورای ملی شیدالله
از کانه عریضه از آقای آقا سید جواد ذاکرات که
ارسال خدمت شد خواهش نمودم که در صورتیکه رایپورت
شعبه چهارم بطوریکه قرار داده اند خواننده شود
این کافند را هم در مجلس علنی بخوانند بنده صاحب
این مکتوب را میثنام و هر وقت بخواهند ممکن
است حاضر شود . حاج آقا عفی عنه
(مراسله آقا سید جواد)
حضور محترم نمایندگان مجلس شورای ملی
شیدالله از کانه
دیانت و ملیت من مجبورم کرده که بعضی دسیسه
هارا که میدانم و خود حاضر بوده ام با کمال اختصار
برای بیداری آقایان اظهارنامه ای تابشکه دسیسه کارها
قدری بحال مملکت دقت کنند و اعمال غرض کمتر
نمایند . بعد از اتمام انتخابات طهران جناب آقای
میرزا ابوالقاسم طباطبائی بتوسط آقای مدیرالذکرین
بنده را خواستند بعد از تشریف خدمتشان با حضور
آقای مدیرالذکرین فرمودند که اگر از تو تمنائی
بکنیم قبول میشود یاخیر عرض کردم آنچه فرمائید
اطاعت میکنم فرمودند ممکن است که در خصوص
و کالت جناب حاج آقای شیرازی چیزی بنویسید که
بدسیسه و دسته بندی و پول دادن و کبیل شده اند و
چند موری هم بای آن بزیند و بدهید مجلس یاخیر
ویک هیا خودشان و یکدست لباس فاستونی از آقای
اعتمادالاسلام بنده وعده فرمودند بنده ملت را برسدیم
فرمودند چون در زمان انتخابات باانتخاب من مسامحت
نکرده ممکن نیست بگذارد قدم در مجلس بگذارد بنده
امروز با سکوت گذرانیدم بعد از چند روز دیگر بنده را
احضار فرمودند و حتی گرفتند منزل ایشان دیدم یک نفر
دیگر از آقایان ذاکرین که هجالتا چون از ایشان
مادون نیست اسم ایشان را نمیبرم خدمت ایشان در

حیاط خانه نشسته بودیم در این بین آقای آقامیرزا
صادق طباطبائی تشریف آوردند با اتفاق رفتم داخل
اطاق آقای آقامیرزا ابوالقاسم آقای آقامیرزا محمدصادق
فرمودند که آقای آقا سید جواد هم از کسانی هستند
که در اینکار کمال همراهی را دارند ایشان از
بنده اقرار خواستند بنده بایشان عرض کردم میدانید
اینکار کار بزرگی است اگر از برای بنده محظوری پیش
بیاید چه خواهد شد آقای آقا میرزا محمد صادق
فرمودند شما کافند را بدهد هر اتفاقی برای شما
بیفتد ما با تمام قوا با شما همراهی خواهیم کرد و حال
آنکه میدانیم هیچ اتفاقی نخواهد افتاد زیرا کدولت
و مردم از حاج آقا دل خوشی ندارند بنابراین این شد
که مسوده بنویسند که از روی آن هم ما بنویسیم
آروز مجلس به همین قرار داد ختم شد بنده آنقدر میروم
ناصرالذکرین قضیه را گفتم گفت که بنده آنقدر میروم
تا آنکه از ایشان سندی بدست بیآورم شاید یکروز
بدر بخورد و روز دیگر مسوده روانه شوند با آن شخص که در آن
مجلس با ما بود ادانم ولی بنده نبودم و خود آن شخص از برای
بنده نقل کردند که من تقاضای سید محمد تومان پول
حق العمل کردم و همین گفتم شما را راضی خواهیم کرد
روز دیگر از در خانه آقای آقامیرزا ابوالقاسم عبور
میکردم ایشان در خانه ایستاده بودند مشغول بنائی
بودند بنده را دعوت کردند داخل شوم در این بین
محترم الذکرین که در محله دروازه قزوین نشسته است
وارد شدند ولی در حضور محترم با بنده مذاکره
نفرمودند بعد محترم در خدمت ایشان ماندند بنده
مرخص شدم این طلب گذشت تا ایام افتتاح مجلس شد
باز آقای مدیرالذکرین بنده را ملاقات کردند فرمودند
آقای آقامیرزا ابوالقاسم سراغ شمارا میگردم و محتمل است
که بفرستند عقب شما ولی نفرستادند تا اینکه شنیده
شد که مدیرالذکرین بهمان دستور عرض بفرستد بفرستد
بنده قطع داشتم که اینگونه دسیسه ما مؤثر نخواهد
شد با این احوال باز در مجمع آقایان ذاکرین
صریحاً گفتم که چون من شاهد این قضیه بوده ام
ممکن نیست اگر بخواهند این دسائس را بغفلت
بگذرانند ساکت بنشینم دیانت من را مجبور کرد
باشاه اظهار خود آقایان گفتند عجالتاً ساکت باشید
اگر لازم شد و دولت خواستند اظهار کنند و مرا
مانع شدند اکنون بمقتضای دیانت آنچه دیده ام و
شنیده ام اظهار کردم و در آخر از خدای تبارک
و تمالی با کمال فراغت مسئلت میکنم که چشم ما را
باز کند و قدری بسوی عاقبت دسیسه آگاه نماید و
رحمی بقلب ما بیندازد که در این موقع مملکت ادا
وظیفه خود کرده باشیم و از اغراض دست برداریم
بمحمدا و الله الظاهرین
حاضر ام اگر و کلای عظام بنده را بخواهند عین
این عریضه را حضوراً عرض کنم زیاد از ایام عزت
برقرار باد -- جواد الحسینی
مخبر - این کافند که رسید باز چون اظهار
کرده بودند که حاضرند شعبه ایشانرا احضار کند و
نوشتجات خودشانرا با یک دلالتی ثابت کنند این بود
که تا نایب از خودشان کافندی بتوسط اداره مباشرت
بشعبه رسید و دیگر بعد از رسیدن آن کافند محتاج
باین نبود که شعبه ایشانرا احضار کند و آن کافند
اینست که خوانده میشود هر دو کافند یک خط و
یک مهر است حضور هیئت محترم نمایندگان مجلس

شورای ملی ایران شیدالله از کانه معروض میدارم
عریضه که بخط و مهر بنده بمجلس آمده مفاد
اورا تماماً تکذیب میکنم زیرا بنده را مجبور کرده
اند در نوشتن آن عریضه زیاد جسارت است
جواد الحسینی
مخبر - بعد یک کافند با یک ورق قرآن کدر
جوف او بود و با یک کارت باسم صدرالاسلام همدانی
بشعبه رسید اینست که بعرض میرساند
(صورت کافند مدیرالذکرین)
حضور محترم هیئت و کلای عظام دامت توفیقاته
عرضه میدارم شب ۳ شنبه دو ساعت از شب
گذشته جناب صدر الاسلام همدانی وکیل
عدلیه آمد در خانه بنده حقیر رونشان نهادم
باهل خانه گفت برای کاری آمده ام که برای مدیر خیلی
فایده دارد بدین بگوئید فردا نهار بیاید خانه ما
صبح زود هم نوکر ما میفرستم برای جواب کارتی
هم دادند که هینا جوف عریضه گذاردم باهل خانه
گفتم اگر فردا نوکر ایشان بیاید بگوئید نمایم
شما نهار تشریف بیآورید در بنده منزل وقت نهار
صدرالاسلام و جناب آقا سید محمد باقر و جناب
آقا سید علیتقی طالبانی معلم ظل السلطنه آمدند
منزل بنده بعد هم جناب محترم الذکرین آمد نهار
نان و آبگوشت و پنیر و سبزی با ترشی صرف شد
ترباک گل کرد آقایان آغاز سخن کردند که شما
جوآورد و آدم کاری هستید از شما خواهش میکنم
که با جناب حاج آقای شیرازی همراهی کنید
ایشان رفیق شما چنین و چنان خواهند کرد گفتم
چه همراهی از من میخواهید گفتند از شما خواهش
داریم که بمجلس مقدس بنویسید که مرا تحریک
کرده اند گفتم بنویسم که مرا تحریک کرده گفتند
بنویس آقای آقا میرزا محسن و آقای طباطبائی
و بهجانبها بنده قبول نکردم گفتند خواهش داریم
اجازه بدهید آقا سید محمد برود منزل حاج آقا
و ایشان را بیاورد منزل صدرالاسلام شمام بیاید
بایشان صفا کنید هر چه بخواهید ایشان میدهند
حقیر را جبراً راضی کردند بنده هم از برای کشف
مطالب رفتم جناب حاج آقا و آقا سید محمد قبل
از ماها بمنزل صدرالاسلام رسیده بودند می که ما
وارد شدیم حاج آقا قلبان میکشیدند بعد از دست
دادن و تمارف و کله بسیار و بعضی حرفها که باید
حضور خود ایشان و بودن و کلای محترم عرض
بندارم فرمودند اگر این مطالب را که میگویم به
مجلس بنویسی هر چه بخواهی میدهم به بنده آقا
شیخ عبدالمجید و کبیل چه همراهی دارم با اینکه چند
ش قبل آقای مدرس مرا منع از همراهی او کرد
قبول نکردم گفتم تا جان دارم با او همراهی میکنم
تو هم دست از روضه خوانی بردار در حق چنین
و چنان خواهم کرد عرض کردم چه بنویسم
فرمودند بنویس آقا میرزا محسن طباطبائی و بهجانبها
مرا معرک شدند آتربیک از آنها است صدرالاسلام
فرمودند هر چه بخواهید من از مال خودم بشما می
دهم تا مبلغ هزار تومان اسکنداس به بنده دادند
که بنده بنویسم که معرک من این آقایان محترم
بودند قبول نکردم بعد فرمودند باز زده نفر از عده
در مجلس هم قسم هستند که اگر من و کبیل نشوم
قدم بمجلس نگذارند دیگر اینکه اصناف را بدیم کمال

جدیت را در باره من دارند مخصوص حاج محمدتقی بنکدار
که مشغول جمع آوری میباشد خدا شاهد است که حقیر
کلمه در این عریضه خلاف نگفته ام ایشان از بنده
که مأیوش شدند برخواستند فرمودند من میروم لیکن
من شنیدم که بصدرالاسلام گفتند نگذارید مدیر و
معتشم بروند من از برای شب مراجعت میکنم شاید
از این دو نفر نوشته بگیرم بعد از رفتن ایشان بنده
هر چه خواستم بروم نمی گذارند کار سختی بالا
گرفت بنده ترسیدم فراراً بیرون آمدم ای و کلای
محترم شماها مسلمانید باین ورق قرآن که در جوف
عریضه خود گذارده ام قسم است که این عریاضم
کلمه خلاف نیست این قرآن فردای قیامت خصم من
باشد اگر تهمت بایشان بسته باشم در این عریاض
والسلام .
و اگر چه از زبان بنده بنویسند باین کلام مجید
قسم است که افترا بسته اند و خلاف میگویند
(مدیرالذکرین) مخبر - آخرین کافندی که بشعبه رسیده
که بعد از زاپورت نوشتن شعبه بوده اینست که عرض
آقایان میرسد دیگر کافندی نیست که بشعبه رسیده
باشد بعضی نوشتجات در این دوسییه است که دو سه
هزار ورق است و از نظمی رسیده خواندنش نتیجه
ندارد اینست کافند اخیر .
(کافند آقا سید ابوالقاسم)
حضور محترم هیئت مقدس دارالشورای ملی
شیدالله از کانه المالی اداالله بقائه - عرض می شود چون
حزب اجتماعیهون اهتدالیون تشکیل یافت در محله
دروازه قزوین که روابط شعبات و رجوع خدمات با
جناب آقای محترم الذکرین بوده و حقیر هم سر
شعبه نهم ۲ بودم تشکیل شعبه در محله قلمستان شده
بود و بنده اطلاع دارم در هره آخر صفر در مسجد
حاج سید هاشم جناب آقای محترم الذکرین مجلس
روضه منمقد نموده و جناب آقا که موسوم بحاج
آقای شیرازی است با یک هده تشریف آوردند در
مسجد و بعد از استماع روضه ما درخواست به بنده و
جناب محترم الذکرین و مؤید حضرت وحاج آقای
بزاز گفت من از شما همامتونم جهت اینکه از جناب مصدق
دفتر وصف و توصیف شمارا شنیدم که شمار دمان با حرارت
و کاری میباشد بیاید در منزل من شمارا دستور العمل
و بعضی حرفهای محرمانه بگویم و ما رفتم جلوی
بخاری نشسته بودند بعد از تعارف بعضی فرمایشات
فرمودند تهدید آمیز حقیقه ما را بوخت انداخت
و گفت این کلمات را بجهت رضای خدا میگویم و خدا
شاهد است که اگر پای جناب مستوفی الممالک و
مؤتمن الملک و آقای مشیرالعلومه و فیره در مجلس
برسد بکلی معدوم خواهیم شد بجهت اینکه اینها
یارتی روس و انگلیس هستند صندلی وزارت را
طالبند و یک نفر اینها که ذکر کردم پای آنها در
مجلس برسد ۳ ماه نمی کشد در مجلس بکلی بسته
میشود تا میتوانی رای مردم را بزیند و رای بگیرد
و در آن کاندیدا که در دست دارید که من بشما دارم
و نوبه های بسیار داد بما و پولی هم بجناب آقای
محترم الذکرین داده شد و گفت انشاءالله بعد ما
بشما خدمت خواهم کرد پس یک چنین وکیل
خائن را بوکالت نمیشناسیم و آنچه لازم خیرخواهی
دولت ملت و حفظ نفوذ دارالشورای ملی و وجدان
ما حکم میکرد اظهار داشتیم که انشاءالله شما بوظیفه

برای اصلاح از خود باعث ترتیب نسبت‌های برپست و هاری از تناسب اخلاقی ببندد بشوند بنده مقابله و مبارزه بمنزل نکرده و کشف حقایق را باطلاع آقایان نمایندگان و همام مردم که از تاریخ زندگی و سابقه اخلاقی و رفتار بنده و ایشان هردو مستحضرنه و امیکندارم - محمدصادق طباطبائی

کافذ میرزا ابوالحسن خان توسط شریعتمدار بمضمون ذیل قرائت شد:

توسط حضرت حجة الاسلام آقای حاج امام جمعه و آقای مؤمن الملک و آقایان مدرس حاج سید اسدالله فروزنی شریعتمدار مشیر الدوله حاج شیخ حسین یزدی حاج سید نصرالله مقام مقدس مجلس شورای ملی شیدالله ارکانه - این مسئله مسلم است اظهارات بنده محققاً مخالف میل بعضی از آقایان و کلاه و غیره است و واضح است برای این اظهارات در ضدیت و انتمام من نهایت کوشش را خواهد نمود با اینحال در این موقع باریک شرفی بنظر حق شناسی انتمام خود را نام نیک تاریخی و شرف ایلی فامیلی میدانم و از اظهارات خود هیچ غرضی جز ادای وظیفه انسانیت ندارم یا سابقه کدورت و ضدیت بنده با آقای حاج آقا و با خصومت و ضدیت ایشان نسبت ببندد که شرح آن مطول و غالب از آقایان این شهر مستحضرنه بقول آقایان محرکین مقتضی است که اعمال اغراض شخصی را در این موقع وسیله تحصیل مقاصد فاسده جمعی از مقصدین قرار ندهیم از نقطه نظر شرف دوستی چون آقای حاج آقا متدین است و وطن فروش نیست و خدمات نمایان بوطن ما نموده و از اغلب نمایندگان زیادتر قابل استفاده عمومی و مملکتی هستند لذا از نقطه نظر نوعی اغراض شخصی را کنار گذارده با استیصال فوق العاده کنونی از مبلغ قابل چشم پوشیده و چون دیگران ببیشرفی تن در نداده و مطابق دستور العمل محرکین قلماً و قلمدا اقدامی نکرده و بواسطه رضای یکدسته از مغرضین سخت خالق را بر خود روا نداشته بدلول آیه شریفه ان احسنتم احسنتم لا نفسکم حقیقت واقعه را عرض میکنم

متجاوز از دو سال شوروز بنظر موفقیتم مشغول یاره خلمات حزبی بودم بعلاوه بر ریاست اداره دفتر فقه انتخابات شدم چند نفر از آقایان حزبی بواسطه توقعاتیکه اقدام و انجام آن مخالف رویه حیثیت حاج آقا بود با حاج آقا باطناً ضدیت پیدا کردند و برای سلب توجه ملی و حزبی از آقای حاج آقا کدیونها تشکیل و شاید از بنده هم یاره تقاضاها برای نیل بمقصود مینمودند موقعیکه از طرف دولت اعلان انتخاب شد و بالاخره بمناسبت عدم صلاحیت بهمهه تاخیر افتاد در آن موقع هموم افراد حزب با استنشاقی ۰۰۰۰ داهیه وکالت داشتند و بتصورات موهوم اکثریت را متوجه بعهد میدانستند و عموماً از قرار معلوم متوقع بودند که اسامی آنها از طرف حاج آقا جرح کاندیدای حزبی بشود و شاید هم منتظر که آقای حاج آقا اوقات خود را بمرغی آنان بملت برای وکالت صرف کند عدم مساهمت حاج آقا راجع بمرغی آقایان برای وکالت از نقطه نظر عدم قابلیت یا مطالب خارجی تولید خصومت بزرگتری کرد تا این که بطبیعت مذاکرات انتخابات از میان رفت بنده هم بجهات متعدده که باز شرح آن معلول و خارج از

موضوع است کناره گرفتن مجدداً از طرف هیئت معترم دولت اعلان انتخاب شد همان اشخاصی کداهیه وکالت داشتند آتش حرارتشان مشتعل و بنده را نیز آنی آسوده نمیکنداردندو قسمها با حضور قرآن مجید راجع بساهمت آیه که اگر اشغال نماید کرسیها را یاد مینمودند و شاید این اظهار را هم مینمودند که در پرداخت مخارج راجع بسو فقره (یکی تهمه رای) (یکی سلب توجه هموم از حاجی آقا بطور نقد حاضریم بالاخره بطوری که رفقای حزبی برای بنده حکایت مینویسند و تعاقب بواسطه توقعات بی رویه آقایان برای اشغال کرسی وکالت کار بجائی کشید که تا ختم انتخابات آقای حاج آقا شخصاً کناره جوئی کرده و در کنفرانس های علنی فرقه اعلان کاندید رسمی نداشتن فرقه را نموده و انتخابات را بوجدان پاک و عقاید افسراد حزب واگذار نمودند و در موقعی که انتخابات خاتمه یافت و اعلان اسامی نمایندگان معترم شد چون موافق میل آقایان نبود و خود را محروم دیدند از اشغال کرسیها باین نظر از خصومت دربینه آقایان با حاج آقا تولید يك مولودی شد که آن مولود بتدریج بدست خارجی و داخلی نموده تا رشته را باینجا گشاید اند که برهه مکشوف است علاوه بر این در چه هم اسکتفا نمودم باز هم بوسائل از ذکر بعضی معلومات و مشهورات اخیر بودم تا در پیشگاه الهی مشغول بوده و ادای وظیفه انسانیت و حق پرستی خود را در مقابل جلوگیری از دسته بندی هائی که امروزه با اوضاع سیاست دین جز خانات مملکت چویری نیست نموده باشم شمه از این مطالب را حضوراً در موقع جریان دسیسه و حضرت اشرف آقای مؤمن الملک رئیس مجلس عرض نموده ام و از حضرت ایشان مستعینم که این عرض را در مجلس علنی امر بقرات فرمایند تا به فرشتان از دستاس منرضین مطلع شوند (ابوالحسن)

روز قبل در هیئت رئیس بودم گفتند جوانی هست اسم او میرزا ابوالحسن خان میخواهد شمار ملاقات کند - گفتن بیاید بعد از اینکه آمد اظهاراتی که کرد مجلا این بوده که مرا منزل شخصی خواسته (اینجا در کافذ خود نوشته است طباطبائیها) و مطلب او مهم بود و همچه میرساند که آقای میرزا محمد صادق طباطبائی هم بوده اند از او پرسیدم آقای طباطبائی هم تشریف داشتند گفت خیر گفته مقصود از رفتن آنجا چه بود و بشما چه تکلیف کردند گفت بمن تکلیف کردند که بشما وجهی میدهم که بگویند حاج آقا پولی بتوسط من گرفته برای انتخابات بنده از او پرسیدم شما چه جواب دادی آن شخص جواب داد که من بانها گفته میدانم کی غالب خواهد بود و کی مغلوب از این جهت نمیتوانم این کار را بکنم بنده گفته خوب است این مذاکرات را که بمن کردید بروید در شعبه بکنید ولی چون در بدو صحبت خیلی اصرار داشتند که این مسئله مکتوم بماند بنده گفته چون این مسئله مذاکره شده ممکن نیست مکتوم بماند خوبست شما بروید در شعبه هر چه میدانید اظهار کنید ولی ضمناً اظهار میگردند که من با حاج آقا به دستم زیرا که سابقاً میخواستند مرا بر ریاست کابینه فلان ایالت بفرستند ایشان مانع شدند با وجود اینکه بایشان بهستم چون ایشان را

از کرسی نشینان مجلس و آقای میرزا حسن به بنده دادند بنده برای اینکه سند کتبی از ایشان بدست بیاورم دامنه مذاکره را طویل نموده و در آن شب موفق بمقصود نشدم و بنای ملاقات و تنبیم مذاکره بجلسه دیگر افتاد فردای آن شب حسب الدعوت آقای مدیرالذکرین بمنزل ایشان رفتم پس از مذاکرات زیاد بنده اظهار نمودم که باین وجه ناقابل و قولهای لفظی جناب عالی از طرف آقایان طباطبائی و آقای آقا میرزا محسن و غیره بچنین امر خطر ناکی بی وجدانانه داخل نخواهم شد بالاخره حاضر شدند با یاد کردن قسم بقرآن مجید و سپردن سند کتبی از طرف آقایان با اجرای مشروط شب بنده را اذعان و اطمینان دهند در ضمن که بنا بود قرآن اذعان دیگر بیاورند و مشغول تسم و نوشتن سند بشوند یکمرتبه یکی از آقایان و کلا عدلیه باشخص دیگری وارد اطاق شدند و مذاکرات ناتمام و بنده موفق بدست آوردن سند از ایشان نشدم از قرار معلوم مجدداً هم به بنده منزل آمده بودند و بنده نپوهم ...

اگر چه رد و قبول آقای حاج آقا با آن احساساتی که در افکار عامه بواسطه مذاکرات این چندروزه دسته بندی ها تولید شده بعالم شخص من ابدآ فرقی ندارد ولی با يك ضمیمه ساده و وجدانی يك ناچار از ذکر بعضی معلومات و مشهورات اخیر بودم تا در پیشگاه الهی مشغول بوده و ادای وظیفه انسانیت و حق پرستی خود را در مقابل جلوگیری از دسته بندی هائی که امروزه با اوضاع سیاست دین جز خانات مملکت چویری نیست نموده باشم شمه از این مطالب را حضوراً در موقع جریان دسیسه و حضرت اشرف آقای مؤمن الملک رئیس مجلس عرض نموده ام و از حضرت ایشان مستعینم که این عرض را در مجلس علنی امر بقرات فرمایند تا به فرشتان از دستاس منرضین مطلع شوند (ابوالحسن)

آدم متدینی میدانم این بود که آمدم بشما اظهار نمودم یکروز گذشت گویا روز پنجشنبه بود در مرقع نفس انگذی از ایشان رسید در لاف آنکافذ کافذ دیگری بود و همچه وانمود کرده بود که میخواست است شعبه برود و من مانع شدم آن کافذ که رسید بنده فوراً باو کافذی نوشتم و دادم بردند که روز سه شنبه ۳ ساعت بقرب مانده بیایید در شعبه و هر قسم اظهارات دارید بشعبه بنمائید پس از اینکه کافذ را دادم بردند بمنزل ایشان دیگر دیده نشدند چون در کافذ خودشان اشاره باظهارات بنده کردند این بود مجبور شدم تمام صحبتها را بیکه در میان این شخص و بنده شده است بعرض آقایان برسانم

حاج شیخ اسدالله - قبلا از آقایان مغربین جراید خواهش میکنم ۰۰۰۰

رئیس - طرف شما آقایان و کلا هستند بچین جراید چکار دارید

حاج شیخ اسدالله - چون نسبت به بنده در روزنامه چیزی نوشته بودند میخواستم آنها را بیک مطلبی یاد آورم بشما بهر حال یکی از اشخاصی که در جلسه قبل تقاضا کرده که این را بپوشانند باین شرح در مجلس قرائت شود بنده بدم ولی خیلی متاسفم و افسوس میخورم که چرا این تقاضا را کردم زیرا تصور میکردم مراد شکایات يك شکایاتی است ساده و جوابهایی که باین شکایات داده شده يك جوابهای ساده است و این شرحی که امروز خوانده شد حس میکنم يك مبارزه در میان این کافذ ها و آن اشخاصی که داخل در این کار بوده هست از این جهت از آن تقاضای خود خیلی پشیمانم و افسوس میخورم که آن تقاضا را کردم بنده در این راپورت شمه دونظر دارم یکی راجع بشعبه است یکی راجع بشکایاتی است که بشعبه رسیده اما آنچه راجع بشعبه است آن روز هم عرض کردم که يك شبه دوازده نفری که برای رسیدگی باعتبار نامه و کلاه تشکیل می شود وظیفه این شعبه چیست که امروز باین محظورات بنیتم وظیفه این شعبه این است که با اعتبار نامه های نمایندگان رسیدگی نموده و شکایات وارده را هم در تحت نظر بیاورد و بالاخره يك رأی اتخاذ کنند آن روز حضرت و الاشاهزاده سلیمان میرزا فرمودند که نمایندگان حق دارند در هر موقعی امتناع کنند اگر چه اساساً این مطلب را تصدیق دارم يك نفر نماینده میتواند بعد از آنکه در يك مطلبی رسیدگی و دقت کرد در يك موضوعی بعد از اینکه آن مطلب بر او کشف نشد امتناع نماید اما يك شبهه دوازده نفری گمان نمیکند همین حق نفرت آنها هم باشد اظهار عقیده کنند زیرا اگر بخوایم این حق را از برای تمام و کلا ثابت بدائیم ببینیم نتیجه چه می شود این از قضایای فرضیه است اگر این مطلب را در نظر دقت بگیریم می بینیم ممکن است يك مجلس از جلساتی که داریم در باب يك مطلبی کلیتاً امتناع کنند

آیا حق دارند امتناع کنند غیر حق ندارند امتناع فقط در يك مورد است و راجع بیک نفر است نه يك مجلس یا يك شبهه ۱۲ نفری بعقیده بنده در يك مطلبی نمی تواند امتناع کند و هیچ اظهار عقیده نکنند اگر شعبه اظهار عقیده کرده بود ما باین

محظورات بنیافتادیم بهر حال شعبه اظهار عقیده نکرد و راپورتها قرائت شد ماده شکایات که چند است و برای اینکه در این شکایات که صورتش را شاهزاده سلیمان میرزا خوانده اند مطلب بهتر حل شده باشد یکی از مواد شکایات این است که مینویسند یکی دسیسه یکی تطمیع غیر از این دو فقره دیگر چیزی نیست اگر نظر آقایان باشد راجع بسایر انتخابات یعنی نسبت بانتهاب اغلب از منتخبین این شکایات بود اما لفظ دسیسه يك لفظی است بهم و معلوم نیست چیست اگر مراد ترغیب باشد تشویق باشد مثل اینکه تمام احزاب سیاسی در تمام دنیا اجتماعات میکنند مردم را تشویق و ترغیب مینمایند چنانچه در طهران هم در موقع انتخابات معمول بود اگر مراد از دسیسه این باشد مانع از صحت جریان انتخابات نیست زیرا اگر يك نفر بخواهد کسی را که بعقیده خودش خوب است برای جمعی معرفی کند چه بکنند غیر از این راهی دارد که جمعی را بمنزل خودش دعوت کند و در آن مجلس از آنها خواهش کنند که فلان آدم را انتخاب کنید مثل اینکه در تمام دنیا معمول است همه احزاب هم کردند اگر مقصود از دسیسه این است بنده عرض می کنم خیلی خوب است و موجب صحت انتخاب است اگر غیر از این است بنده دیگر از این لفظ چیزی نمی فهمم اما راجع بتطمیع اینجا فرحی نوشته اند که او را هم باید بکسانی که شکایت کرده اند شرح بدهند در خصوص تطمیع شرحی نوشته اند که از مذاکرات و سؤالاتی که از مدیرالذکرین با مشیرالواظین یا محتشم الذکرین و غیره شده آنچه که بنده از مذاکرات این اشخاص فهمیده ام این است ادعا کرده اند که يك پولی حاج آقا یا اشخاص دیگر در موقع انتخابات بپادادند مثل آنکه تصریح میکنند که خرج مهمانی کردیم و جمعی را دعوت کردیم و پولی بمصارف احتیاجات رسید بنده عرض میکنم این خیلی خوب است و بهتر پولی که در مملکت مشروطه خرج میشود همین پول است اگر چه این هم ادعا است معلوم نیست واقفیت داشته باشد یا نداشته باشد اما مدعی همچه میگوید که فلان مبلغ را بفلان سید برای خرج انتخابات داده اند برای خاطر آنکه مردم را حاضر کنید معلوم است در موقع اجتماعات در هر موقع و هر اجتماعی که در هر محل بشود البته خرج دارد قلیان میخورد جای میخورد بهر حال مدعی میگوید يك پولی بمن دادند و من خرج مهمانی کردم یا يك پولی بفلان سید دادند و برای پیشرفت کاندیدا خرج کرد اگر این است بنده عرض میکنم اینگونه مخارج همه جا معمول است بعضی آقایان در موقع انتخابات طهران در طهران بودند و مسوق هستند که اجتماعات خیلی بود و منحصر بکلوب خانه آقا میرزا هاشم نبود بلکه اجتماعات از احزاب مختلفه و غیر احزاب هم جابودند اگر بنا باشد این اجتماعات را مضر بدانیم و بگوئیم اینها از برای انتخابات مضر است باید تمام انتخابات تهران را باطل بدانیم معلوم است در این طرز اجتماعات کاندیدا

حاج شیخ اسدالله - فدوقسمت منقسم میشود یکی راجع باصل انتخابات یکی راجع برای شبهه آنچه راجع بانتهاب است بنده داخل در آن نمیشوم زیرا شعبه داخل در رأی نشده است که بنده مدافعه کنم فقط اظهاراتی که فرمودند راجع بشعبه بود و اشکالاتی که بشعبه وارد آوردند معض رفع اشکالات ایشان عرض میکنم اولاً در راپورت شمه اظهارات تأسف فرمودند و باید در نظر داشته باشند که در جلسه قبل خیلی اظهارات فرمودند و بنده بایشان عرض کردم که جزء اظهارات تأسف از برای ایشان چیز دیگری نخواهد بود در صورتیکه خود آقا و چند نفر از آقایان این تقاضا را کرده بودند در صورتیکه بنده بنام شعبه بعرض آقایان رساندم که در آنجا حاضر است میآیند بخوانند حقیقه جای تأسف شعبه بیش بینی کرده بود و نظیر رفتند راجع باینکه فرمودند یک نفر می تواند امتناع کند و چند نفر نمی توانند و دلیلش که برای این فرمایش عجب خودشان اقامه فرمودند این بود که بطور میشود دفتر بایست نفر در مجلس امتناع کنند خیلی عجیب است در دووم قبل خودشان در مجلس بودند و میدیدند چه بسا راجها داده میشد و بهین جهت ممتنعین زیادتر بودند آن مسئله بلانکلیف میانند پس هر کار را که بکنند میتواند بکنند دفتر هم می تواند بکنند و يك شبهه ۱۲ نفری هم که از کلاه انتخاب میشود همان حق را دارند و دسیسه که از برای آقایان خوانده شد بلا حظه اینک تقریباً دوسه هزار ورق در جوف آن است اگر بخوایم اینها را بخوانیم بیشتر باعث تأسف آقایان خواهد شد هم وقت مجلس را خواهد گرفت و هم اسباب اشکال خواهد شد و بلا حظه همین کافذها که دیدند شعبه نتوانست يك نظریات ثابتی اتخاذ کند و شاید چند نفری هم در شعبه بودند که عقیده ثابتی داشتند خوب بود باید راجع بخودشان است پس بنا بر این گمان میکنم شعبه (۴) بهیچوجه قصوری از مقررات خود نکرده و خواهش میکنم که بعد از این در موضوع انتخابات صحبت بکنند و در موضوع شعبه صحبت ننمایند زیرا که شعبه اظهار رأی نکرده

آقای مدرس - راجع باین نوشتجاتی که خوانده شد مرضی ندارم زیرا که بر تمام و کلاه و حاضرین و تماشاچیان معلوم است جرح و تعدیلی نسبت باین ندارم لیکن عرض میکنم که خیلی مجلس مقدس باید ملاحظه بکنند که این زحماتی که کشیده

کرده ایم از برای خریدن يك عده آرا و آقایانیکه در طهران بودند و نظارت بجریان انتخابات داشته بلکه بعضی هم در انجمن نظار بودند این اجتماعات را میدیدند میدانند تمام احزاب هم پول خرج کردند اگر هم هر آینه ممکن بود کسی بواسطه تطمیع انتخاب شود حاج آقا نبود بلکه خیلها بودند و خیلی پولها هم خرج کردند که انتخاب شوند نشدند بنده عرض میکنم این انتخابی که در طهران شده من اولهالی آخره صبیح و از روی يك ترتیب صبیح و قانونی جریان داشته و خاتمه پیدا کرده و این نسبت هائیکه بجای آقا میدهند در دادن پول بنده بهتر پولی را که برای مصارف خیره داده میشود همین پول را میدانم و عقیده ام اینست که هیچ مانعی ندارد یعنی ضرری بقسمت انتخابات کسی نمی زند این عقیده شخصی بنده است دیگر مو کول بنظر مجلس است **شاهزاده سلیمان میرزا** - فرمایشات آقای حاج شیخ اسدالله بدوقسمت منقسم میشود یکی راجع باصل انتخابات یکی راجع برای شبهه آنچه راجع بانتهاب است بنده داخل در آن نمیشوم زیرا شعبه داخل در رأی نشده است که بنده مدافعه کنم فقط اظهاراتی که فرمودند راجع بشعبه بود و اشکالاتی که بشعبه وارد آوردند معض رفع اشکالات ایشان عرض میکنم اولاً در راپورت شمه اظهارات تأسف فرمودند و باید در نظر داشته باشند که در جلسه قبل خیلی اظهارات فرمودند و بنده بایشان عرض کردم که جزء اظهارات تأسف از برای ایشان چیز دیگری نخواهد بود در صورتیکه خود آقا و چند نفر از آقایان این تقاضا را کرده بودند در صورتیکه بنده بنام شعبه بعرض آقایان رساندم که در آنجا حاضر است میآیند بخوانند حقیقه جای تأسف شعبه بیش بینی کرده بود و نظیر رفتند راجع باینکه فرمودند یک نفر می تواند امتناع کند و چند نفر نمی توانند و دلیلش که برای این فرمایش عجب خودشان اقامه فرمودند این بود که بطور میشود دفتر بایست نفر در مجلس امتناع کنند خیلی عجیب است در دووم قبل خودشان در مجلس بودند و میدیدند چه بسا راجها داده میشد و بهین جهت ممتنعین زیادتر بودند آن مسئله بلانکلیف میانند پس هر کار را که بکنند میتواند بکنند دفتر هم می تواند بکنند و يك شبهه ۱۲ نفری هم که از کلاه انتخاب میشود همان حق را دارند و دسیسه که از برای آقایان خوانده شد بلا حظه اینک تقریباً دوسه هزار ورق در جوف آن است اگر بخوایم اینها را بخوانیم بیشتر باعث تأسف آقایان خواهد شد هم وقت مجلس را خواهد گرفت و هم اسباب اشکال خواهد شد و بلا حظه همین کافذها که دیدند شعبه نتوانست يك نظریات ثابتی اتخاذ کند و شاید چند نفری هم در شعبه بودند که عقیده ثابتی داشتند خوب بود باید راجع بخودشان است پس بنا بر این گمان میکنم شعبه (۴) بهیچوجه قصوری از مقررات خود نکرده و خواهش میکنم که بعد از این در موضوع انتخابات صحبت بکنند و در موضوع شعبه صحبت ننمایند زیرا که شعبه اظهار رأی نکرده

شده برای انعقاد يك همچو مجلسی این زحمت را بهتر نداده باشند از اول تشکیل و افتتاح مجلس احساسات همچو مینمایند که روز بروز ما بدست خودمان قوای خودمان را می‌بگیم و بنده یک نفر که شخص خود را حامی مشروطه میدانم عرض میکنم که زیاد برای قوای خودمان را نگاهیم اگر این مسئله محل نظر است یا از روی غرض یا از روی مرض ختم بکنیم يك نفر و کبیل را رد کردن یا قبول کردن اهمیتی ندارد ولی خیلی ضرر اساسی دارد

آقای میرزا محمدصادق طباطبائی -

بنده میخواستم مرض کم کم که با آقا میرزا ابوالحسن خان بهیچ وجه سابقه نداشته فقط بنده برادرش را میشناختم و با بنده مراد داشت آنهم سه چهار سال قبل و بنده چنانچه آقای رئیس فرمودند از آنچه نوشته بهیچ وجه اطلاعی ندارم و اینکه در ضمن کافه اسم از کلوب و فرقه برده معلوم است که مقصود بنده و رفقای بنده نبوده منوط بخود آقای حاج آقا و آن دسته است

و این آقا میرزا ابوالحسن خان که اظهار عدم ارتباط با آقای حاج آقا کرده بودند ایشان تا چند روز قبل از این که يك کویبی داشتند دفتر دار آن دسته بودند و رابطه کامل داشته و دارند و با بنده هیچ رابطه ندارند جز اینکه در کوچه گاهی ایشان را دیده سلام و علیک میکردند

رئیس - در صحبتی هم که با بنده داشت همین طور بود که عرض کردم - آقای محمد هاشم میرزا با رایورت مخالفند

محمد هاشم میرزا - اول بفرمائید که مخالف و موافق چه چیز است تا بنده رای بدهم شعبه رائی نداده تا بنده اظهار رای کنم بنده نسبت به بی رائی می دانم مخالف و موافق چه چیز است بفرمائید تا عرض کنم

رئیس - با اعتبار نامه ؟

محمد هاشم میرزا -

مخالفم اولاً خیلی میل داشتم بفهمم که این بی رائی شعبه از چه راه بوده چون ممکن است که امتناع نماید یا از این جهت باشد که کافه جات و نوشتجات مختلفه در شعبه آمده که نتوانسته است رائی اتخاذ کند با عده مخالفین و موافقین مساوی بوده است یا اینکه تصور کرده اند که بهتر این است که این مطلبی در مجلس بیاید و مطرح و مذاکره بشود چون مطلب بنده فرق خواهد کرد در این سه موضوع اما در این موضوع که آقای مدرس فرمودند که ما بدست خودمان قوای خودمان را می‌بگیم بنده عرض میکنم در موضوع تهدید و تطمیع که اس اساس قانون انتخابات است باید که مال دقت را نمود و گمان ندارم که بشود از آن صرف نظر کرد و الا دیده شد که در این مجلس یا مجلس سابق بعضی از مواد نظامنامه مراعات نشده و از قبیل اینکه دو روز یا سه روز کمتر یا دیرتر تعرفه دادند اینها ضرری به آزادی انتخاب شاید در نظر مفتی نداشته باشد اما با مسئله تهدید و تطمیع که گمان نمیکنم که موفق شویم با انتخاب صحیح و آزادی و آن نتیجه که باید از برای موکلینی حاصل شود باید تجسس نمود که این مطلب صحیح یا غلط و اگر العیاذ بالله انتخاب به تهدید یا تطمیع بشود و ما این قسم و کلام داشته باشیم بنده تصور نمیکنم که موکلین ما از این

مطلب راضی باشند باید تمقّب کرد تا حقیقت امر معلوم شود

رئیس - آقای حاج شیخ محمد حسن بنا اعتبار نامه آقای حاج آقا مخالفید ؟

حاج شیخ محمد حسن - آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند آنچه در استشهاده ذکر شده دارای این معنی است که ممکن است ترغیب و تحریض باشد و ممکن است تهدید و تطمیع باشد و يك خرجی را میکنند برای يك مهمانی وغیره گاه میشود برای تحریض و تشویق باشد و گاه میشود برای تطمیع که بعضی چیزهایی داریم که ذوجبتین است بعضی فقراتهم هست که دلالت بر تطمیع میکند و مینمایند که در این انتخاب دسیسه شده است آن مؤید این میشود که تطمیع را دربر داشته ولی این حقیر داخل در حزب نبوده و اگر میگویند نفهمیده جای دیگر دارد که جهت تطمیع را ذکر میکنند و میگویند پس از اشخاص اظهار کرده که در عباس آباد در فلان مجمع وعده شغل و کار بمن دادند مقصود عرض من این است که از این فقرات بالصراحه معلوم و واضح و مشخص است که این انتخاب از روی تطمیع بوده است و آقای آقا سید حسن مدرس که فرمودند مذاکره در این خصوص باعث کاهیدن قوای مجلس است بنده عکس این را بنظر گرفته ام جای تمجید و تقدیس دارد همچو مجلس که اسباب امیدواری و آسایش مملکت است همینطور محک اعضای خودش است و فوی الحقیقه اعضای خودش را به عکس میآورد

حاج شیخ اسدالله - بلی اگر شکایات راجعه بانخابات و رسیدگی بشکایات از يك نظر سادگی باشد همینطور است در واقع نظر مجلس بصحت انتخابات و جرح و تعدیل کردن آن بهتر عملی است که در ابتدا افتتاحش باید نمایش دهد ولی بنده متأسفم که می بینم در بعضی انتخابات چندین صد شکایت میرسد و دوسه شکایاتش شاید دویست ورق شکایت داشته باشد تماش راجع تهدید و تطمیع با دلائل در آن قطع نظر میکنیم و میگویم این مطالب از کجا معلوم است و ما از کجا بفهمیم آن وقت در يك موضوعی یک نفر می آید و اظهار مطلبی میکند یکماه شعبه معطل میشود و مجلس ملی را معطل میکند بلی اگر از ابتداء مجلس راجع به انتخابات گفتین نظر را ملحوظ میداشتند هیچ ایرادی نبود راجع بان انتخاب حاج آقا ما بعد از آنکه چهار صد نفر یا پانصد نفر در طهران دوماه میخوابند و یک نفر نمیگوید که تطمیع و مرض شما چه چیز است دیگر مجلس شورای ملی نباید يك جلسه اش را صرف این کار بکند و شعبه یکماه خودش را معطل کند و آخر اتخاذ رای نکنند بنده همان مطلبی را که عرض کردم باز عرض میکنم که از نقطه نظر بیطرفی بنده که امروز در اینجا ایستاده ام داخل هیچ حزبی نیستم و با يك نیت صاف و وجدان يك عرض میکنم ماده شکایات یکی است میگویند تطمیع بوده بلی این اشخاص در استنطاق خودشان میگویند یول بما داده شده که مهمانی بکنیم و مردم را جمع کنیم که در حق فلان آدم رای بدهند آیا این ترتیب مطابق قانون مشروطیت غلط است خودشاکتی که نمایانم مدبر الفاکرین یا معتمد الناکرین

خودشان که در شعبه استنطاق میشوند اینطور میگویند که پولی بما داده شده است برای خرج اجتماعات مرض میکنم خرج کردن پول برای انتخابات طهران منحصر بخانه آقا میرزا هاشم نبود خیلی ها خرج کردند اگر میخواهید گوش خودشانرا بگیرند و چشم خودشانرا ببندند بگویند نمی بینم و نمی شنوم بی انصافی کرده اند ، هه خرج کرده اند بنا بر این تفصیل این خرج باید بشود و اگر هر آینه این خرج نشود و این اجتماعات در موقع انتخابات تشکیل نیاید مردم نظریات همدیگر را نمی فهمند باید یکدیگر باید مشاوره بکنند فرق سیاسی در تمام دنیا خرج ها میکنند صد تومان ، دوست تومان ، هزار تومان خرجی نیست در موقع انتخابات برای بیش بردن کاندیدای خودشان این اشخاص میگویند مردم را دعوت کردیم تشویق کردیم دیگر نمی گویند ده تومان دادیم يك رای خریدیم بنده باز همان عقیده سابق خودم را عرض میکنم که این انتخاب را که از نقطه نظر بی طرفی صحیح میدانم و بلکه از خیلی انتخابات ولایات بهتر میدانم

سیدیمان میرزا -

از فراریه که يك کافه از آقای مشیر الواعظین رسید گمان کرده اند بنده ایشان را جزیه شکایت کنندگان عرض کرده ام در حالتی که گمان نمیکنم بنده ایشان را جزء شکایات کنندگان اسم برده باشم فقط مرض کردم که مدیرالذکرین را که خواستم اظهار نمودند کافندی نزد مشیر الواعظین است و ما هم ایشان را خواستیم و بعضی سوالات کردیم همان بود که مرض مجلس رسید

ناصر الاسلام -

همینطور که یکی از نمایندگان اظهار تأسف از خواندن دوسه انتخابات طهران کرد بنده هم قبلاً اظهار تأسف میکنم زیرا که همان شبی که اعتبارنامه حاج آقا در مجلس مطرح مذاکره بود بنده هیچ تصور نمیکردم آقایانی که عضو شعبه هستند خواندن اوراق را تقاضا کنند متأسفانه از همان اشخاصیکه در آن شعبه عضویت داشته و يك اتصال خصوصی داشته تقاضا کردند از خواندن این رایورت اگر سوء اثری متوجه میشود بواسطه همان تقاضا کنندگان است و باید بدانند ما ها هیچ نظر نداشتیم که بعضی اسامی و نوشتجات خوانده شود و اگر بعضی از آقایان يك قدری از نزاکت خارج شوند آنوقت میرویم تقاضا کنیم که دوسه نظمی خوانده شود و از این مسئله خارج نشویم و داخل شویم در جریان انتخابات آقای حاج شیخ اسدالله بابك تقریر با نزاکت و آبرومندانه راجع بان انتخابات طهران بعضی اظهارات نمودند اما يك نظر دیگر مارا می کشاند یعنی اطلاعات و واقعات و همینطور که اظهار کردند بعضی در طهران بودند بلی ماها کسانی بودیم که در طهران بودیم و اقدامات اشخاص را بانواع متعدد دیدیم و از جریان انتخابات طهران بخوبی مسبوق هستیم و از تشکیلات فرقه که باشکال مخصوصی باسم حفظ فقا و چه وجه بخوبی آگاهیم و تشکیل دهندگان را میشناختم اینک میگویند یاره مطالبی از نقطه نظر جزئی اظهار میشود بنده هم همین را عرض میکنم که اگر این دوسه خوانده نمی شد مدیرالذکرین و مشیر الواعظین صورت خارجی پیدا نمی کرد و بعقیده من حالاهم که خوانده شده

بقدر ذره بر معلومات شخصی من افزوده و کسر نشده بنده بخوبی از انتخابات مطلعم و نمایندگان که از ولایات آمده اند گمان میکنم يك قسمتی از معلوماتشان اطلاعاتی است که بعد از ورود بر کر پیدا کرده اند یعنی صلاحیت و عدم صلاحیت قابلیت و عدم قابلیت یعنی شرایط قانونی را دارا بودن چون نمیخواهم از نزاکت خارج شوم و باز هم نخواهم شد تا وقتی که بینم بعضی از آقایان این شرایط را فاقدند ما در طهران بعضی چیزها دیده و فهمیده ایم و یکی دو ماده نبوده است آوردیم تا این مجلس را درست کردیم الان آن خدمات را فراموش کردند در همین مجلس چه وقایع بزرگی اتفاق افتاد شعبه کلوب احتمال یا فلان تشکیل میدادند از مردم پول می گرفتند خرج میکردند این دستکاهای پیش آمده که پول از بعضی میگیرند و خرج شعبه ها میکنند همینطور که رسوم شعبه است آنچه غلط را بخواهی اصلاح بکنی غلطش زیاد تر میشود مذاکرات زاد از این موقع ندارد و عقیده من این است که هر چه مذاکرات زیادتر بشود اهمیت و کلا مجلس میبگاید آنچه توضیح بدهند و بشکایات رسیدگی کنند تقدیس میکنم اگر و کبیلی بر خلاف قانون انتخاب شده طردور شود ولیکن باید ملاحظه کرد و اقامت شکایات را که در شعبه ششم رسیدگی میکردند و آقای حاج امیر نظام هم تشریف داشتند از این قبیل چیزها خیلی بود که واقعاً اسباب تشویش اذهان بود ابتدا محل اعتنا قرار داده نشده و در رایورت اصلاً نوشته نگردید بعضی چیزهاییکه بقول آقایان اساسی داشت نوشته اند ولی آن شکایاتی که دو نفر نماینده مجلس محترم بکنند و يك کافه مستند باین وسیله مستند بآن باشد عرض میکنم تهریمی ندارد و حال اینکه هر دو باید در يك مجلس برادر وار مشغول کار شوند شما میفرمائید ضرر ندارد بفرمائید تا همه خسته شویم

حاج شیخ محمد حسین یزدی -

بنده در نمایندگی حاج آقا و کلیه مذاکرات مخالفم زیرا که م شاه رد نمائیند یا سوء جریان انتخابات است یاسوه اخلاق عقیده خودم را در موضوع حاج آقا کار ندارم همینقدر عرض میکنم باین جهت عموم تا چندین دوره قسمت اول را حتی مسئله تطمیع و تخویف نباید اساس رد قرارداد بجمده الله آقای آقا شیخ اسدالله مسئله تطمیع را هم درست کرد که اگر بخوایم در این قسمت یا فشاری شود مشکل است تا چندین دوره موفق بتشکیل مجلس بشویم مشروطه خواهی استقلال خواهی اسلامیت مقتضی است در این قسمت تاملتی مسامحه شود بلی تعرض و مذاکره در آن در باره اشخاصی که فقط اینجهت اختلال را دارند هر قدر طول بکشد خوبست چه هم اسباب تنبیه عام و تنبیه قانون است که مردم ملتفت جهات شوند و در آینه متدرجاً گناه و مراعات قوانین بشود و هم طول صحبت و مباحثه منجر ببابحث دیگر نخواهد شد اما قسمت دوم سوء اخلاق آنهم دو قسم است یکقسم سوء اخلاق که ترتیب اثر بر آن مضر بشخص و عالم صغیر است این قسم اگر چه خالی از اهمیت نیست و شایسته است که ملاحظه شود لیکن باز چندان مهم نیست عمل سوء اخلاقی است که مضر بهالمام کبیر و بحال نوع است دارای این صفت را مقصد چنانچه دارای قسم اول را فاسد میگویند

انتخابات من و حاج آقا و حاج امام جمعه بود و بجهت آن مساعی جلیله هم صرف و پول ها خرج شد ولی موفق نگشتند حاج آقا هم خوب بود این حزب های زهر ماری که در این مملکت تشکیل شده اوهام یکی از حزبهها بود اینهمه که میگویند حاج آقا یول خرج کرده نمیدانم این پولها را از کجا آورده بود چرا گیر ما نیامد قوای این شهر از اعلالی تالادانی برضد انتخاب شخص من و حاج آقا و حاج امام جمعه بودند و چون مایل بمشروطه نبودند ما فشار آوردیم تا این مجلس را درست کردیم الان آن خدمات را فراموش کردند در همین مجلس چه وقایع بزرگی اتفاق افتاد شعبه کلوب احتمال یا فلان تشکیل میدادند از مردم پول می گرفتند خرج میکردند این دستکاهای پیش آمده که پول از بعضی میگیرند و خرج شعبه ها میکنند همینطور که رسوم شعبه است آنچه غلط را بخواهی اصلاح بکنی غلطش زیاد تر میشود مذاکرات زاد از این موقع ندارد و عقیده من این است که هر چه مذاکرات زیادتر بشود اهمیت و کلا مجلس میبگاید آنچه توضیح بدهند و بشکایات رسیدگی کنند تقدیس میکنم اگر و کبیلی بر خلاف قانون انتخاب شده طردور شود ولیکن باید ملاحظه کرد و اقامت شکایات را که در شعبه ششم رسیدگی میکردند و آقای حاج امیر نظام هم تشریف داشتند از این قبیل چیزها خیلی بود که واقعاً اسباب تشویش اذهان بود ابتدا محل اعتنا قرار داده نشده و در رایورت اصلاً نوشته نگردید بعضی چیزهاییکه بقول آقایان اساسی داشت نوشته اند ولی آن شکایاتی که دو نفر نماینده مجلس محترم بکنند و يك کافه مستند باین وسیله مستند بآن باشد عرض میکنم تهریمی ندارد و حال اینکه هر دو باید در يك مجلس برادر وار مشغول کار شوند شما میفرمائید ضرر ندارد بفرمائید تا همه خسته شویم

بنده در نمایندگی حاج آقا و کلیه مذاکرات مخالفم زیرا که م شاه رد نمائیند یا سوء جریان انتخابات است یاسوه اخلاق عقیده خودم را در موضوع حاج آقا کار ندارم همینقدر عرض میکنم باین جهت عموم تا چندین دوره قسمت اول را حتی مسئله تطمیع و تخویف نباید اساس رد قرارداد بجمده الله آقای آقا شیخ اسدالله مسئله تطمیع را هم درست کرد که اگر بخوایم در این قسمت یا فشاری شود مشکل است تا چندین دوره موفق بتشکیل مجلس بشویم مشروطه خواهی استقلال خواهی اسلامیت مقتضی است در این قسمت تاملتی مسامحه شود بلی تعرض و مذاکره در آن در باره اشخاصی که فقط اینجهت اختلال را دارند هر قدر طول بکشد خوبست چه هم اسباب تنبیه عام و تنبیه قانون است که مردم ملتفت جهات شوند و در آینه متدرجاً گناه و مراعات قوانین بشود و هم طول صحبت و مباحثه منجر ببابحث دیگر نخواهد شد اما قسمت دوم سوء اخلاق آنهم دو قسم است یکقسم سوء اخلاق که ترتیب اثر بر آن مضر بشخص و عالم صغیر است این قسم اگر چه خالی از اهمیت نیست و شایسته است که ملاحظه شود لیکن باز چندان مهم نیست عمل سوء اخلاقی است که مضر بهالمام کبیر و بحال نوع است دارای این صفت را مقصد چنانچه دارای قسم اول را فاسد میگویند

آقای مدرس - عرض من که خدمت آقایان اثر نکرد بهتر این بود که از اول با حاج آقا مخالف شده باشم آنوقت همه بر می گشتند و حال عرض میکنم که این فرمایشات که میفرمایند بر حاضرین وغائبین معلوم است که تمام نظر شخصی است و ابتدا سیاسی و قانونی نیست بنده لازم میدانم که عرض کنم در وقت انتخابات اغلب قوای این شهر بر ضد

باری این قسمت خیلی مهم ولیکن بمسک قسمت اول مهم امکان مطرح مذاکره شود در مجلس بیوقع است پس در موضوع تطمیع مبرسم طول مذاکره باین منجر شود و این است تقاضا میکنم مذاکرات ختم شده رای بگیریم حالا دیگر چه عرض کنم عجب است یا اسف آقای حاج شیخ اسدالله مثل من صاف و ساده است چنانچه می بینم گویا از هیچ جا اطلاع ندارد و جهت مطلب راففظ روی مسئله تطمیع برده آنها بنظر من مهملاست عجب از آقا سید حسن مدرس و آقای شریعتمدار است که با اینکه کما هو حق از هر چه هست نسبت مطلعند در روز در این محضر بیش روی همه قسم یاد کردند که خیانت نکنند و امروز اینقدر از حاج آقا دفاع میکنند

رئیس - از قراری که طرفین میگویند گویا مذاکره کافی باشد؟

تقریباً هشت نفر در این موضوع مذاکره کرده اند مخالفی نیست ؟ اظهاری نشد رای می گیریم آقایانی که مذاکره را کافی میدانند قیام نمایند(عده کثیری قیام نموده و ختم مذاکره در این موضوع تصویب شد)

رئیس - حالا باید رای گرفته شود یا بنده نفر از آقایان تقاضا کرده اند که رای مخفی گرفته شود(تقاضا نامه بضمون ذیل قرائت شد)

چون در رای بقیام و قعود تکلیف امتناع میکنندگان معلوم نیست و ممکن است در موضوع انتخاب نمایندگان که شعب صحت آنرا رد و یا برای مجلس ارجاع کرده باشد بعضی از نمایندگان امتناع نمایند. امضاء کنندگان ذیل در موضوع انتخاب کسانی که شعب صحت آنرا رد کرده و یا برای مجلس ارجاع کرده باشند تقاضای رای مخفی مینمایم تا تکلیف قبول کنندگان ورد کنندگان و امتناع کنندگان همگی معلوم باشد

آقا سید فاضل - مرآت السلطان - موبد الاسلام - آقا سید حسین کرازی - وقار السلطنه - آقا شیخ یحیی آصف الممالک - معذل الدوله - دکتر حسینقلی خان حاج میرزا حسین - میرزا قاسم خان سردار سعید - همداد السلطنه - مبین السلطنه

رئیس - اینرا هم عرض کنم فقط آقایانیکه اعتبار نامه شان تصویب شده میتوانند رای دهند آقایانیکه انتخابات حاج آقا را تصویب میکنند مهره های سفید و آقایانیکه تصویب نمی کنند مهره های سیاه خواهند انداخت (در این موقع مهرهای انتخابیه منتشر شد و نتیجه از قرار ذیل کشف گردید عده مهره ها مجموعاً (۶۱) مهره های سفید (۱۳) و مهره های سیاه (۴۸)

رئیس - وکالت حاج آقا در شد - آقای مدرس در نطق خودتان بعضی الفاظ استعمال فرمودید که توهین آمیز بنظر می آید خوبست در این باب توضیح بدهند

مدرس - آن الفاظ را بفرمائید تا توضیح بدهم

رئیس - بنده نمی توانم تکرار بکنم چون فراموش کرده اید معلوم میشود قصد توهین نداشتید بکفره رایورت هم رسیده است راجع بنمایندگان عراق بعد از تنفس قرائت میشود در این موقع اجازه تنفس داده شد مجدداً بعد از بیست دقیقه مجلس منعقد شد

رئیس - آقای حاج شیخ محمدحسین یزدی نطقی فرمودند چون خیلی آهسته حرف میزدند درست مفهوم نشد و ظاهراً نطقی استعمال کرده اند بمحض آقایان بر خورده است لهذا ایشان چیزی نوشته اند که آن لفظ را توضیح کردند که در واقع رفع سوء نضام را میکند قرائت میشود تا آقایان مسبوق باشند (نوشته آقای حاج شیخ محمدحسین)

راجع بلفظی که داعی در مورد بعضی از وکلای محترم در آخر نطق خود اظهار کردم مقصود این بود که در چنین امری که بالاخره مورت مضرات برای مجلس خواهد گردید آقایانی که اهل خبرت و اطلاعند باینند موافق و مدافع واقع شوند توهین نسبت بایشان در نظر نداشته ام (حسین یزدی)

رئیس - بقیه دستور امروز یکی راجع به اعتبارنامه های نمایندگان عراق است یکی رسیدگی بامتبارنامه های وزراء است مسال نمایندگان عراق خوانده میشود .

(بمضمون ذیل قرائت شد)

رابط شعبه راجع بنمایندگان عراق

تاه شنبه ۲۲ صفر شعبه سوم در تحت ریاست آقای ناصر الاسلام و مجدداً بدوسیه انتخابات عراق مراجعه و چون صورت مجلس ضمیمه آن نبود گفته شد که در بین راه مفقود شده است لذا از حکومت عراق خواسته شد که جریان انتخابات را با رعایت مواد مصرحه در قانون بوضیقه صورت مجلس محتوی است بامضای نظار اعلام نمایند تلگراف واصله از حکومت صحت جریان انتخاب را با رعایت مواد قانون مشروحاً تصدیق و چهار نفر از هشت نفر نظار هم امضاء و حکومت ذیلا ایشمار میدارد که دونفر از نظار که سابقاً صحت انتخاب را تصدیق کرده بودند فوت شده و یک نفر هم که آقای میرزا شمس الدین است در طهران میباشد شکایاتی که از جریان انتخاب رسیده است اغلب منسوب بکسانی است که خود آراه معتابه داشته اند کلیات را شعبه طرف توجه قرار نداده آنچه که مورد بحث شعبه شد تلگرافی است که چند نفری نمودند و مدعی هستند که حکومت در

معضر جماعتی عدم صحت انتخابات شهادت استانه شرافراهان را تصدیق و ممهنا نتیجه استخراج آراه همان نقاط را ضمیمه کرده است قطع نظر از اینکه حکومت و جماعتی این مسئله را تکذیب کرده اند اغلب اشخاص این تلگراف را امضاء کرده اند که خود آقایان کاملاً در صدد انتخاب خود و دیگری بوده همه نوع تشبیهات نموده اند - آراه شره خصوصاً چون اشخاص صالح تصدیق بطلان را کرده اند ابطال شده قرائت نگردیده است بعد از فحص و تأمل کافی مخصوصاً در کتابچه یومیه انجمن نظار عراق شعبه با اکثریت صحت انتخاب آقای حاج میرزا شمس الدین را که با اکثریت یک هزار و شصده و چهل و چهار رأی از ۶۹۳۹ رأی و آقای حاج فهیم الملك با اکثریت (۳۵۳۶) رأی از (۶۹۳۹) رأی انتخاب شده اند تصدیق مینماید (مخبر شعبه سوم)

رئیس - راجع بانقلاب آقایان نمایندگان عراق معارضی هست یا نیست ؟

نظام السلطان - بنده معارض نیستم توضیح میخواهم - چون از حکومت محل بعضی توضیحات

رسیده است بگوئید آن توضیحات کتباً بوده است یا شفاهاً ؟

سردار سعید - البته خودشان میدانند از حکومت عراق ممکن نیست توضیحات شفاهی خواسته شود و نظر باینکه صورت مجلس در راه مفقود شده بود بحکومت عراق تلگراف نموده و جوابی داده اند حاضر است چنانچه لازم بدانند خوانده میشود

نظام السلطان - اگر خوانده شود بهتر است .

رئیس - حالا باید در خصوص آقایان وزراء مذاکره شود ولی آقای مبصر الملك پیشنهاد کرده اند که بماند برای یک هفته دیگر (پیشنهاد مزبور بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم رأی گرفتن در باب اعتبار نامه های آقایان وزراء یک هفته دیگر تمویق افتد مبصر الملك

رئیس - در اینخصوص مخالفی هست اظهاری نشد پس رأی میگیریم کسانیکه با پیشنهاد آقای مبصر الملك موافق هستند قیام نمایند (هده کثیری قیام نموده پیشنهاد مزبور تصویب شد)

رئیس - چون در دستور کاری نیست گمان میکنم جلسه را ختم و رسیدگی بامتبارنامه نمایندگان عراق موکول بروز ۴ شنبه شود

ناصر الاسلام - اگر صلاح بدانید بنده يك توضیحی راجع بحکومت عراق بدهم بلکه آقای نظام السلطان قانع شوند و رأی گرفته شود چون صورت آراه و کتابچه کاملاً معلوم بود و فقط چیزی که در شعبه مورد بحث واقع شد یکی مسئله شعب بود که بعضی شکایت کرده بودند بطور صحت در بعضی نقاط انتخاب نشده اند این بود که از حکومت عراق استعلام شد و حکومت عراق صحت اعتبارنامه را از طرف خود و بعضی از آقایان عراق امضاء کرده و صحت جریان انتخابات را تصدیق مینماید و نظری که شعبه داشته زائد بر آنچه در راپورت خوانده شد شده نیست

نظام السلطان - چون سابقاً نوشته بودند حکومت عراق انتخاب عراق را رد کرده خواستم بدانم تلگراف حکومت چیست ولی حالا که آقای آقای ناصر الاسلام میفرمایند حکومت صحت انتخابات عراق را تأیید کرده بنده هم قانع میشوم

رئیس - گمان میکنم بماند روز چهار شنبه و تلگراف خوانده شود بهتر این است زیرا ابتهام غیر توضیح دادند و قانع نشدند حالا که رئیس شعبه توضیح میدهند قانع میشوند و چون تقاضا کرده اند تلگراف خوانده نشود گمان میکنم باشد بروز چهار شنبه مخالفی نیست ؟ گفته شد خیر

مجلس نیم ساعت از شب گذشته ختم شد

جلسه ۷

صورت مشروح مجلس

روز چهار شنبه چهارم شهر

ربیع الاول سنه ۱۳۲۳

مجلس تقریباً دو ساعت و نیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل و صورت مجلس روز یکشنبه قرائت شد

رئیس - در صورت مجلس ملاحظاتی است ؟ اظهاری نشد - صورت مجلس تصویب شد دستور امروز

راجع است به اعتبار نامه چند نفر آقایان و کلا ۷ يك راپورتی در جلسه قبل راجع بنمایندگان عراق خوانده شده ولی آقای نظام السلطنه تلگرافی را خواستند که امروز باید قرائت شود

حاج شیخ اسدالله - راپورت راهم خوب است مجدداً بخوانند

سردار سعید راپورت شعبه سوم را راجع بنمایندگان عراق که در جلسه قبل قرائت نموده بودند مجدداً قرائت کردند

سردار سعید - بنده تلگراف را میخوانم ولی در این راپورت نظری هست که درست در راپورت تکمیل نشده اگر اجازه فرمائید برگردانم شعبه و تکمیل کرده بمجلس تقدیم دارم بمباراة آخری پس میگیرم

(صورت تلگراف حکومت عراق بمضمون ذیل قرائت شد)

طهران - توسط آقای حاجی میرزا شمس الدین مجتهد نماینده عراق دامت برکاته مقام محترم مجلس مقدس شورای ملی شیدالله ارکانه ترتیب صحت انتخاب عراق را سابق تصدیق در این موقع افتتاح مجلس مقدس هم لازم دانست پس از عرض تبریک و تشکر شرح صحت جریان انتخابات را بر طبق قوانین مقررہ بعرض برسانم در دهم شهر جمادی الثانی موافق مقررات قانونی اعلان عمومی منتشر از روز بیستم شهر مسطور تا پنجم رجب مشغول بدادن تعرفه و از ششم رجب تا دهم کینچ روز است مشغول گرفتن آراه بودیم نظار بلوکات هم موافق مقررات قانونی رفتار در موعده معین صندوقهای آراه مهـور را در انجمن مرکزی حاضر نموده با رعایت تمام مراتب قوانین مقررہ من البدوالی الختم بانهایت صحت و دقت قانونی انتخاب را انجام عموم صحت جریان انتخابات را معروض و توفیق و کلاهی محترم را در انجام وظایف مقدسه که بر عهده آن ذوات محترم است از خداوند مسئلت مینمائیم (مصطفی الحسینی) خادم شرع محمدالحسینی (داعی عبد الحمید) جلیل آقا حسین بطوریکه صحت جریان انتخابات را بر طبق قانون آقایان نظار معروض داشته اند همین واقع و این جانب هم تصدیق دارم و اطلاعاً لازم بعرض میداند که سه نفر از آقایان نظار که مهر نکرده اند یکی جناب مستطاب حجة الاسلام آقای حاجی میرزا شمس الدین مجتهد نماینده محترم عراق میباشد که در تهران تشریف دارند و دو نفر دیگر یکی حاجی ملاعلی پیش نماز و دیگری شمس العلماء بودند که مدلول فوق را قبلاً تصدیق نموده در دو سه ماه بعد از ختم عمل انتخابات این دونفر مرحوم شده اند ۱۷۷ ابوالفضل

رئیس - عرض میکنم اینطور که اعتبار نامه ها را نگاه داشتند و معطل کرده اند صحیح نیست الان یکماه و نیم است که این اعتبار نامه هادر شعبات است راپورت متعلق بعراق را که امروز آورده اند حالا پس میگیرند راجع بنمایندگان کردستان هم که یکماه است معطل شده خوب است در این باب يك اهتمامی بکنند و این اعتبار نامه های آقایانی که تصویب شده یا نشده ترتیبش را معین کنند که در جلسه آیه تکلیفشان معین شود

سردار سعید - شعبه اقدام خواهد کرد ولی تمطیل اعتبارنامه ها بواسطه نبودن اسباب کار بوده و علت تاخیر اعتبارنامه هرق این بود که صورت مجلس